Bonauentura Caſtillioneus Ioanni Baptiſtæ Spetiano Cæſareo Senatori, et Primario Iuſtitiæ Præfecto viro Doctiſsimo et Integerrimo. S. D.

Ocelum.

Ocelum oppidum; Cuius Ceſar primo Commentariorum meminit (vt ingenue fatear) ex plurimis vnus aliquando exiſtimaui eſſe; quod Ptolomeus Oſcellam inter lepõtios Libro Tertio vocat: Mouebar nõ tam cognatione nominis; quàm Cæſarianis verbis. Qui eo in libro ait: Tres legiones quę circum Aquileiam hyemabant ex hibernis educit: et qua proximum iter erat; per Alpeis in vlteriorem Galliam ire contendit. Cum itaq; Ceſar ex Aquileia Carnorum; legiones moueret proximum illi iter nullum eſſe debuerat vt in Gallias proficiſceretur; quam per Alpeis Lepontias; quę proximiores Aquileię eſſent quàm Graię peninę aut cottię: et. n. ſi iter ipſum recte computetur; veriſimile eſt Ceſarem ab Aquileia in Inſubres; inde breuiſsimo traiectu Lacus verbani per Agones oſcellam et vallem veterem de quibus diximus; ſuperato Semprony Monte; per quem in ſedunos iter eſt; legiones eas in gallias traduxiſſe. Neq; defuere qui noſtram hanc imo quam plurium doctiſsimorũ ſeculi noſtri ſententiam Improbarunt. Qui per alpeis graias vbi nunc Tarantaſiæ Metropolis reliquię viſuntur cum legionibus ipſis iter fe-

ciſſe volunt; Hoc maxime argumento freti; quòd Ceſari Alpeis ſuperanti Occurrerint Caturiges; Garocelli et Ceutrones; populi haud dubie huiuſmodi Alpium iuga incolentes; Qui locis ſuperioribus occupatis exercitum itinere probibere conarentur: Cognomentoq; Nominis oppidi Ocelli ad Chielanum vicum haud Longe ab Augusta Pretoria Sallaſſorum oculos adiecere quem ocelum omnino eſſe affirmant. Ego uero tametſi authoritati tantorum virorum tum maximè eorum; quorum opera et ſtudio plurima vetuſtatum nomina obſoleta feliciter in Lucem ſunt prolata aduerſari nolim; ſed ea tantum cauſa vt quę veritati Conſona ſunt tuear; quid et ipſe nouiſſimus de oppido ipſo ſentiam veriſimili coniectura rationibuſq; In medium afferre conabor. In primiſq; doctiſſimi Glareani et diligentiſſimi Tſchudy Heluetiorum ſententiam ſequor; Qui Ocelum Cuius Ceſar meminit non inter Lepõtios; eóq; minus apud ſalaſſos; ſed iuxta minorem Duriam fluuium in Coctijs alpibus Locant: Amnis hic a Genebro monte (vulgo dicto) qui coctijs alpibus adſcribitur ortum ducens Ours oppidulũ (vt Itali vocant) attingit; Galli mutata. R. in. L. litera nõ ours ſed Oulx nũcupant. Dictio ipſa omnino Celtica; haud dubie oculum ſonat; quam vt pleraſq; alias ex Celticis more ſuo Latinas

Chielanum opp.

Duria fl.

Ours opp.
Oulx.

B[o]nauentura Caſtillionens Ioanni Baptiſtæ Spetiano Cæ-
ſareo Senatori, et Primario Iuſtitiæ Prefecto viro
Doctiſsimo et Integerrimo. S. D.

Occelum.

OCcelum oppidum; Cuius Ceſar primo Commentariorum meminit (vt ingenue fatear) ex plurimis vnus aliquando exiſtimaui eſſe; quod Ptolomeus Oſellam inter lepõtios Libro Tertio vocat: Mouebar nõ tam cognatione nominis, quàm Cæſarianis verbis. Qui eo in libro ait: Tres legiones quę circum Aquileiam hyemabant ex hibernis educit: et qua proximum iter erat, per Alpeis in vlteriorem Galliam ire contendit. Cum itaq; Ceſar ex Aquileia Carnorum, legiones moueret proximum illi iter nullum eſſe debuerat vt in Gallias proficiſceretur; quam per Alpeis Lepontias, quę proximiores Aquileię eſſent quàm Graię peninę aut cottię: et. n. ſi iter ipſum recte computetur; veriſimile eſt Ceſarem ab Aquileia in Inſubres; inde breuiſsimo traiectu Lacus verbani per Agones oſcellam et vallem veterem de quibus diximus, ſuperato Sempronij Monte, per quem in ſedunos iter eſt, legiones eas in gallias traduxiſſe. Neq; defuere qui noſtram hanc immo quam plurium doctiſsimorũ ſeculi noſtri ſententiam Improbarunt. Qui per alpeis graias vbi nunc Tarantaſiæ Metropolis reliquię viſuntur cum legionibus ipſis iter fe-

ciſſe volunt, Hoc maxime argumento freti; quòd Ceſari Alpeis ſuperanti Occurrerint Caturiges; Garocelli et Ceutrones, populi haud dubie huiuſmodi Alpium iuga incolentes; Qui locis ſuperioribus occupatis exercitum itinere prohibere conarentur: Cognomentoq; Nominis oppidi Ocelli ad Chielanum vicum haud Longe ab Auguſta Pretoria Sallaſſorum oculos adiecere quem ocelum omnino eſſe affirmant. Ego uero tametſi authoritati tantorum virorum tum maximè eorum; quorum opera et ſtudio plurima vetuſtatum nomina obſoleta feliciter in Lucem ſunt prolata aduerſari nolim; ſed ea tantum cauſa vt quę veritati Conſona ſunt tuear; quid et ipſe nouiſſimus de oppido ipſo ſentiam veriſimili coniectura rationibuſq; In medium afferre conabor. In primiſq; doctiſſimi Glareani et diligentiſſimi Tſchudij Heluetiorum ſententiam ſequor; Qui Ocelum Cuius Ceſar meminit non inter Lepõtios, eóq; minus apud ſalaſſos, ſed iuxta minorem Duriam fluuium in Coctijs alpibus Locant: Amnis hic a Genebro monte (vulgo dicto) qui coctijs alpibus adſcribitur ortum ducens Ours oppidulũ (vt Itali vocant) attingit, Galli mutata. R. in. L. litera nõ ours ſed Oulx nũcupant. Dictio ipſa omnino Celtica, haud dubie oculum ſonat, quam vt pleraſq; alias ex Celticis more ſuo Latinas

Chielanum opp.

Duria fl.

Ours opp.

Oulx.

Ceſar fecit. vicus ipſe ours vel oulx; Venienti in Citerio
Ebroduni. rem Galliam ex Ebrodunis vulgo Ambrun; per Brigan-
Brigantii. tios Hodie Brianſon; primus ſe offert: Loci Situs cũ Oce-
lo Ceſaris Conuenit; qui Citerioris prouincię extremum
oppidum eſſe vult. Que quidem ſententia cum chieſano
vico Salaſſorum minimè quadrat; pleraq; et enim poſt
Chieſanum ad Alpeis vſq; Graias Oppida et munici-
pia et quidem antiquiſſima numerantur; vt meritò ex-
tremum Citerioris prouinciæ oppidum iuxta Cæſa-
ris ſententiam exiſtimari recte non poſſit. Poſt Oulx ſeia
Scingomagus uicus. Ourx Amnis ipſe Durias minor Scingomagum vicum
Seguſium. ambit (vulgo vt nobis videtur) ſeiuſianam vel Suſa-
Auguſta. nam; Indeq; Seguſium vrbem alluẽs ortum verſus apud
Taurinorum. Auguſtam Taurinorum Paulo poſt in padum dilabitur.
Oppidi igitur nomenclatura quę magis ad Ocelum de quo
Ceſar; quam ad Chielanum alludit; et quod Locus hic ex-
tremus ſit Citerioris Prouincię; Tũ; quod Ceſar inde ideſt
ab ocelo; in fines Vocuntiorum vlterioris Gallię perue-
nerit; hæc facilè arguunt. V. ipſas legiones per huius-
modi alpes; non autem per graias a Cæſare traiectas.
Vocuntii. Vocuntios Ptolomeus inter Iſaram et Rhodanum allobro-
Raymondus Marlianus. gibus uicinos ad Orientẽ deſcribit. Raymondus Marlia-
Vaſatiũ opp. nus Doctus idem et diligentiſſimus; vbi nunc Vaſatium

Delphinatus oppidum ſitum eſt, Vocũtios Locat. Inter familiares Ci Forum vocũ
ceronis Epiſtolas illa Planci quę incipit Antonius Idibus maiis ad fo- tiorum.
rum Iulii cum primis copiis venit uocontiorũ meminit: in eadem epi- Ciuero.
ſtola legitur. Ventidius ſpatio Bidui abeſt ab eo. Item: Lepidus ad fo- opp.
rum Vocõtii: qui Locus a foro Iulii. IIII. &. XX. Milia paſſus abeſt. Cũ Iſara fl.
vero Plãcus dum hęc ſcriberet alio in loco teſtetur ſe in Ciuerone op Chiamueri.
pido allobrogum vltra Iſaram cõſediſſe: procul Dubio hodie Chiamu Forum iulii.
eri: facile colligi poteſt forum vocuntiorum in quo Lepidus conſede- Frigiu vulgo.
rat inter Ciueronem et forum Iulii narbonenſis Prouintiæ vulgo Fri-
giu cõſtitutum fuiſſe: a quo ſi Planco teſte forum vocuntiorũ. XX IIII.
Millibus paſſuũ abeſt; abſurdum omnino Cæſari fuiſſet per alpes gra
ias Legiones traduxiſſe, et ab eis in meridiem, fines vocontiorum at-
tingere, Qui per ceutrones Breuiori admodum itinere ad arctum: in
Sebuſianos ad quos iter dirigebat: peruenire valuiſſet. Vocontii igitur Sebuſiãi pop.
vt dictum eſt: Ptolomeo Teſte quod & Ceſar innuere videtur: Inter
Iſaram & Druentiam flumina quę in Rhodanum exonerant Locati Iſara fl.
olim fuerunt. Et qui per alpes graias ideſt per Tarentaſiam in vlterio- Druentia fl.
rem Galliam proficiſcuntur: Iſarę fluenta vix attingunt: nemo ideo lu
culentius clariuſq; Ceſare tranſitum ipſum deſcribere poteſt: Qui inde
a Vocontiorum finibus mouens in allobroges peruenit: et ab allobro-
gibus in Sebuſianos populos: vltra Rhodanum ſupra Lugdunum: La
cum Lemanum ad ortum pertingentes: vulgo Pays de Bourg in Breſ-
ſa: nuncupatos: a quibus (vt exiſtimo) Sabaudiæ Principes q populis Sabaudia.
ipſis primo Imperitauerint: non autem a vadis ſabatiis: aut a Salutien Vada ſabatia.
ſibus (vt nonnulli volunt) nomen ſortitos facile Crediderim: Nõ op-
portuiſſet inquam Cæſari in vocontiorum fines perueniſſe. Indeq; per
allobroges: vt in Sebuſianos proficiſceretur: ſi (vt Doctioribus noſtris
placet) eius tranſitus per ocelum oppidum ideſt Chielanum: et per al
pes graias in vlteriorem Galliam fuiſſet: Breuiori et enim Itinere vt po
te Bidui tãtum ſpacio a graiis alpibus Cæſar diſcedens: in Sebuſianos
iter conficere potuiſſet: abſq; eo q Allobroges: eoq; minus Vocontio-
rum fines attigiſſet. Perinde ſiquidem Cęſar feciſſet: ac ſi quiſpiam a
Mediolano Auguſtam Pretoriam petiturus Dhertonam Primo
mox ſtatilienſium fines ingreſſus: albam Liguſticam & Auguſtam
Taurinorum adiret. Vale vir doctiſſime.

Index eorum quę in hoc libello continentur.

A

Aemilius Scaurus. pag. 9
Albutii. pag. 17
Arnus fl. pag. 32
Albizatum. pag. 32
Arnus tuſcia. pag. 32
Andreas Alciatus. pag. 36.24.45.
Augusta Pretoria. pag. 40
Angleria. pag. 41
Anglus hectoris filius. pag. 41
Ad glaream verbani. pag. 42
Arx Anglerie. pag. 42
Adonidis prata. pag. 45
Allona oppidum. pag. 49
Arona. pag. 49
Alciati Epiſtola. pag. 52
Aquila anguem ferens. pag. 54
Artemidorus. pag. 54
Atila. pag. 54
Anſpert⁹ Eps Mediolani. pag. 54
Actiacum opp. pag. 60
Amphictiones. pag. 60
Actium epiri. pag. 60
Augustus Cæſar. pag. 60
Ambracium mare. pag. 61
Aegidius Tſchudius. pag. 69
Agones populi. pag. 69
Araris fluuius. pag. 81
Actuates pop. pag. 82
Adula mons. pag. 82
Arelate.
Auri fodinę. pag. 96
Ambroſius Calimerus. pag. 97
Arciſate opp. pag. 99.105
Ara Cæſaris. pag. 99
Auguſt⁹ dictus mercuri⁹. pag. 100
Aurelius Albutius. pag. 107
Adagium de apinis. pag. 113
Anaximenes. pag. 114

B

Boii pop. pag. 6
Brennus pag. 11
Bellouesus. pag. 12
Beroſus. pag. 13
Bergomum. pag. 14
Buti. pag. 17
Bellum inter vicecomites & Turredanos. pag. 28
Buſtum arſium. pag. 30
Buſtaccium. pag. 30
Biſnatum opp. pag. 36
Benacus Lacus. pag. 43
Bernardus zenalius. pag. 47
Buguciacus pagus. pag. 63
Boſſiorum familia. pag. 63
Beſumtium ſequanorū. pag. 80.81
Beſutium opp. pag. 82.95
Beſutiorum familia. pag. 82
Burgondiones. pag. 82
Biterra. pag. 87
Brebium opp. pag. 91
Bellinzona. pag. 95
Breuni pop. pag. 94.95
Benedictus iouius. pag. 117
Belaſium. pag. 118
Bilacum. pag. 118

C

Cenomani. pag. 6
Cluſium. pag. 7
Cato a plinio defenſus. pag. 11
Comum. pag. 14
Cariate opp. pag. 16
Caſtrum inſubrum. pag. 16
Caſtri inſubrum Ditio. pag. 20
Caſtri inſubrum arces. pag. 20
Calphurnii. pag. 20
Caphurii. pag. 20
Caſtri inſubrum euerſio. pag. 23
Carnutum. pag. 26
Carnagum. pag. 26
Corbetta. pag. 30
Crena pagus. pag. 32
Caidatum opp. pag. 36
Caſtillionum opp. pag. 49
Caſtillionum dirutum. pag. 50
Caſtrum ſtilliconis. pag. 54
Colles briantei. pag. 62
Cactiacum villula. pag. 62
Cimbrorum vicus. pag. 66
Cimbri. pag. 66
Candium. pag. 66
Chielanum opp. pag. 131

Index eorum quę in hoc libello continentur.

Caſtra mariana. pag. 66
Cymbri captiui. pag. 66
Camarianum opp. pag. 68
Candia. pag. 68
Coloniola. pag. 86
Capitolinus. pag. 87
Culmen oceli. pag. 94
Cottarum familia. pag. 95
Caput Lacus. pag. 96
Cominiorum familia. pag. 102
Cor. Tacitus. pag. 102
Curtiorum familia. pag. 104
Cliuium vicus. pag. 107
Campilionum. pag. 115
Campionum opp. pag. 115

D

Delphi. pag. 12
Derthona. pag. 40
Dauerii vicus. pag. 65
Domoſſula. pag. 68
Dubis fluuius. pag. 81
Decumani. pag. 87
Deſcriptio Lucani Lac⁹. pag. 112
Duria fl. pag. 131

E

Eganes pop. pag. 6
Eridanus fl. pag. 10
Error de ſummis alpibus. pag. 80
Equorum ſtabula. pag. 110
Eupilis Lacus. pag. 113
Eccleſiaſtes. pag. 114

F

Federicus rubrobarbus. pag. 55
Fonteius capito conſul. pag. 25
Florentia. pag. 32
Flauiani. pag. 103
Fabrorum præfectus. pag. 109
Franciſcus Sfondratus. pag. 118

G

Galliæ Ciſalpina. pag. 5
Gallorū Ciſalpinorum priſci mores. pag. 7
Gallie Ciſalpinæ laudes. pag. 9
Gallogræci. pag. 11
Gallatæ. pag. 11
Gallareatum opp. pag. 27
Gallareati euerſio. pag. 27
Gaudentius Merula. pag. 31
Giuiratus Lacus. pag. 55
Grai alpes. pag. 69
Genua vrbs. pag. 69
Gotthi. pag. 60
Ganne vallis. pag. 96
Germiniacum opp. pag. 86
Geminus Lacus. pag. 96
Gemina legio. pag. 102
Galbiana legio. pag. 103
Gallis Inſubribus fuit Cura Eternitatis. pag. 110
Generoſus mons. pag. 112
Gauni pop. pag. 116
Gotthi. pag. 112

H

Hetruſci fuſi a Gallis. pag. 6
Hetruſci expulſi. pag. 7
Hieracium opp. pag. 32
Haſta. pag. 40
Hipporhedia. pag. 40
Homerus. pag. 54
Horatius. pag. 64
Hermes ſtampa. pag. 64
Hiſarci populi. pag. 107
Hieronymus Brebia. pag. 92

I

Inſubres. pag. 6
Inſubrum tractus. pag. 7
Inſubrum regio. pag. 9
Inſubrium. pag. 15
Io. Alouiſius vicecomes. pag. 34
Io. archiepiſcopus viceco. pag. 42
Io. Iacobus Albutius. pag. 107
Io. Antonius Caſtillione⁹ Galloꝝ regis Phyſic⁹. pag. 113

L

Longobardi. pag. V
Longobardia. pag. 5
Laii pag. 6
Libitii. pag. 6
Lebetii. pag. 6
Lebui. pag. 6
Litere Hetruſce. pag. 20
Larius Lacus. pag. 43
Legio. IIII. Scytica. pag. 57

Index eorum quę in hoc libello continentur.

Larte opp. pag. 61
Lomarium. pag. 62
Lugdunum. pag. 69
Lemanus Lacus. pag. 69
Legiunum opp. pag. 86
Lauenus portus. pag. 87
Lepontii. pag. 94
Lucumonus mons. pag. 94
Louinium opp. pag. 96
Luteuius. pag. 106
Lucanus Lacus. pag. 11 2.116
Lacus Puſiani. pag. 113
Lamatium. pag. 113
Licini forum. pag. 113
Lucanum opp. pag. 116
Lacunum opp. pag. 116
Latomie. pag. 120
Longobardi. pag. 122

M

Mõtes a Gallis habitati. pag. 8
Mediolanium. pag. 10
Mediolani plura nomia. pag. 11
Methaſtenes. pag. 13
Mediolanum. pag. 15
Medus. pag. 15
Maniconda regina pag. 16
Moraſentium opp. pag. 55
Moraſentium opp. pag. 62
Mons robius. pag. 65
Mark. pag. 65
Markallum opp. pag. 65
Mediolani euerſio. pag. 81
Monatius Lacus. pag. 84
Monas Eps Mediolani. pag. 85
Monatius vicus. pag. 85
Minerue Tẽplũ Brebiæ. pag. 81
Meſus fluuius. pag. 24
Mons Santi Gothardi. pag. 94
Mons Santi Bernardini pag. 94
Mons Santi Bernabe pag. 94
Mercurius Lacuũ deus. pag. 105
Mainus Moccionus pag. 106
Mindricius mons pag. 112
Mira aquarum illuuio pag. 115

N

Nouaria. pag. 27
Nouellii. pag. 32
Nicolaus Caſtillioneus romanus cognomẽto. pag. 50
Nicolaus Caſtil. I. Con. pag. 52.100
Nouocomenſes. pag. 60
Nicea vrbs. pag. 61
Narbo vrbs. pag. 87

O

Ombro fl. pag. 10
Orona fl. pag. 10.20
Olonum. pag. 15
Orobii pop. pag. 15
Orobiorũ incerta origo. pag. 15
Oggiona. pag. 32
Octauius. pag. 63
Oſſela opp. pag. 68
Orona fl. pag. 120

P

Padoa. pag. 9
Paduſa. pag. 9
Padus. pag. 10
Paulus Apoſtolus. pag. 12
Plinius. pag. 13.94
Picta curia. pag. 30
Polibii error. pag. 44
Petronius. pag. 52
Pays de vuant. pag. 81
Prima vallis in ordine. pag. 95
Portus Lucani Lacus. pag. 96
Prolitia opp. pag. 112

Q

Quare Lacus maior. pag. 44
Quartani milites. pag. 87
Quinquatrii. pag. 91
Quinq; vallis. pag. 95
Quarta vallis. pag. 96
Quinta vallis. pag. 96

R

Roma a Gallis capta. pag. 7

S

Senones Galli. pag. 6
Seno gallia. pag. 6
S. Columbani opp. pag. 10
Seprii caſtrum. pag. 15
Seuerus Imperator. pag. 15
Subrium. pag. 16
Seprium. pag. 16
Seurium. pag. 16
Seprii caſtri antiqua mag

BIBLIOTECA CIVICA COMUNE DI TRADATE
11694